

संस्कृतं und संस्कृत (s. auch unter 1. कर् mit सम् VS. PRĀT. 4, 7, 5, 43. adj. 1) *zugerüstet, zugerichtet, bereit*; n. *Zurüstung, Vorbereitung, zum Empfang bereiter Ort*: न संस्कृतं प्रमिमीति गमिष्या RV. 5, 76, 2. रणाय 8, 33, 9. तत्र नौ संस्कृतम् *dort ist Alles für uns bereit* VS. 4, 34, TS. 1, 4, 43, 2. स्त्री पुमांसं संस्कृते तिष्ठतमभ्यैति ÇAT. Br. 3, 2, 1, 22. गो TBr. 3, 3, 5, 5. पुनः (रथ) LĀTJ. 9, 4, 7. ÇĀŃKH. Br. 1, 5. साधु ÇAT. Br. 1, 1, 4, 10. ÇĀŃKH. GRUJ. 1, 8 (अ०). दाधिकं संस्कृतं दध्ना HALĀJ. 2, 167. अग्नि 260. भूमि 4, 77. = प्रशस्त 96. = व्युत्पन्न u. s. w. 2, 197. — 2) *geweiht* (eine Person): ब्राह्मणाः (neben प्राकृताः) MBh. 3, 13437. स्त्रियः Verz. d. Oxf. H. 101, b, 10. — 3) *richtig gebildet* (von der Sprache): अ-वितयसंस्कृतप्रभाषिन् Suçr. 2, 532, 4. असंस्कृतवाक्य Spr. (II) 4434. die heute so genannte Sprache (adj. und subst. n.) ist gemeint ÇIKSHĀ 3 in Ind. St. 4, 348. BHAR. NĀTJAC. 18, 51. DAÇAR. 2, 59. KĀVJĀD. 1, 33. 37. fg. PRATĀPAR. 19, b, 3. TARKAS. 19. TBr. Comm. 1, 84, 5. WEBER, RĀMAT. UP. 362. Verz. d. B. H. No. 881. 946. Verz. d. Oxf. H. 179, a, No. 410. 214, a, 12. PRAB. 68, 9. Ind. St. 8, 293. 396. — Vgl. सु०.

संस्कृतत्रै (von 1. कर्त् with सम्) n. *Schlachtbank* RV. 6, 28, 4.

संस्कृतमाला f. Titel eines Buches zur Erlernung des Sanskrit GILD. Bibl. 374.

संस्कृतवाक्यरत्नावली f. desgl. ebend. 595.

संस्कृति (von 1. कर् mit सम् f. VS. PRĀT. 4, 7, 5, 43. = संस्कार. 1) *Zurüstung, Zubereitung, Zurichtung* VS. 7, 14. Ind. St. 1, 14. neben विकृति unter den Beinn. Kṛshṇa's MBh. 12, 1507 (संस्कृत ed. Bomb.). — 2) *Bildung*: आत्म० *Selbstbildung* AIT. Br. 2, 39, 6, 27. — 3) *Weihe, Vollziehung eines Sacraments* Ind. St. 9, 227. Verz. d. B. H. No. 1032. BHĀG. P. 10, 43, 26.

संस्क्रिया (wie eben) f. 1) *Zubereitung, Zurüstung, Zurichtung*: मन्त्र० von Sprüchen Verz. d. Oxf. H. 98, b, 16. SARVADARÇANAS. 170, 12. — 2) *Weihe*, insbes. *die letzte, die Verbrennung des Leichnams* TRIK. 2, 8, 61. — Vgl. झङ्०

संस्तम्भं (von स्तम्भ् mit सम्) m. *Hartnäckigkeit, Widerstreben* TBr. 2, 7, 13, 1. Nir. 5, 16 (als Bed. von व्रीड् caus.). MBh. 5, 787.

संस्तम्भन (vom caus. von स्तम्भ् mit सम्) 1) adj. *stopfend*: ग्राम० VĀGBH. 1, 10, 20. — 2) n. a) *Stopfmittel* Suçr. 2, 434, 5. — b) *das zum-Stillstehen-Bringen, Aufhalten*: सेना० Verz. d. Oxf. H. 105, b, 39. — Vgl. स्तम्भन.

संस्तम्भनीय (wie eben) adj. *aufzurichten, zu ermuthigen*: बाष्पकलो जनः R. 2, 34, 53.

संस्तम्भयित्स् (wie eben) nom. ag. *der zum Stillstehen bringt (gebracht hat), der da bannet*: विन्ध्यस्य RAGH. 6, 61.

संस्तम्भयिषु (vom desid. des caus. von स्तम्भ् mit सम् ohne Reduplication) adj. *zum Stehen zu bringen beabsichtigend*: ein fliehendes Heer MBh. 7, 1746 nach der Lessrt der ed. Bomb., विष्टम्भयिषु ed. Calc.

संस्तम्भिन् (von स्तम्भ् mit सम्) adj. *zum Stillstehen bringend, bannend* (eine Gefahr): विद्या MBh. 14, 267.

संस्तर (von स्तर् mit सम्) m. 1) *Streu, Lager* AK. 3, 4, 25, 163. H. 682. an. 3, 615. MED. r. 235. HALĀJ. 5, 32. R. GORR. 2, 95, 24. fg. 103, 24. 120, 13. PAŃKĀT. 117, 12. कुश० MBh. 1, 1541. 4708. R. GORR. 2, 96, 24. KATHĀS. 22, 198. 56, 316. दर्भ० R. 2, 103, 29 (111, 35 GORR.). R. GORR. 2,

3, 23. 5, 68, 11. KATHĀS. 22, 195. 34, 162. पर्णा० R. 1, 23, 1 (26, 1 GORR.). नवपल्लव० KUMĀRAS. 4, 34. RAGH. 8, 56. शम्भोजदल० Spr. (II) 357. शर्० MBh. 12, 1811. अजिन० 3, 11004. चर्म० Verz. d. Oxf. H. 46, a, 41. — 2) *eine (ausgestreute) Menge*: पुष्पसंस्तरसंस्तृत (आश्रम) MBh. 1, 2863. पुष्पसंस्तरसंकट (वनोद्देश) R. 2, 36, 9. — 3) *Hülle, Decke*: अर्काश्रुसंस्तरा adj. Spr. (II) 792. — 4) *das Bestreuen*: वेदिसंस्तरार्थम् ÇĀK. 31, 6, v. 1. für ०संस्तरार्थम्. — 5) *Ausbreitung*: प्रवृत्ते धर्मसंस्तरे HARIV. 2622. — 6) *Opferhandlung, Opfer* AK. H. 820. H. an. MED. HALĀJ. 2, 259. R. 1, 13, 22 (20 GORR.). gewöhnlich in dieser Bed. पन्न० MBh. 1, 2216. 2885. 5, 3754. 9, 2353. 14, 2641. 15, 930.

संस्तरण (wie eben) n. 1) *Streu*: असंवृतो संस्तरणेन वेदिनीमथाधिशिष्ये R. GORR. 2, 8, 59. — 2) *das Bestreuen*: वेदिसंस्तरार्थम् ÇĀK. 31, 6.

संस्त्व (von स्तु mit सम्) m. 1) *gemeinschaftlicher —, gleichzeitiger Preis* Nir. 4, 15. चमसस्य 11, 16. ÇĀŃKH. ÇR. 14, 11, 8. अ० Nir. 12, 2. — 2) *Preis, Belobung*: sg. und pl. HARIV. 8657. Spr. (II) 2330. BHĀG. P. 11, 13, 41. प्रियायाः HARIV. 7109. स्वबल० MBh. 1, 1521. अमित्र० 2, 2125. सूतमा-गथाः । तुष्टुवुः — स्तवैर्मङ्गलसंस्तवैः (= मङ्गलप्रतिपादकैः Comm.) R. ed. Bomb. 2, 81, 1. — 3) *Erwähnung*: दीर्घसन्न० Comm. zu KĀTJ. ÇR. 32, 13. — 4) *Bekanntheit* AK. 3, 3, 23. H. 1513. HALĀJ. 4, 88. Kir. 4, 22. 25. RĀGA-TAR. 4, 498. ह्यत्रयोः P. 3, 3, 31, Schol. ०प्रीति KATHĀS. 121, 62. प्रागजन्मात्तर० 28, 117. कस्ताभिः संस्तवो मम 43, 306. प्रियाभिः सह 54, 241. 104, 77. संस्तवं कर् 60, 66. तेन 65. वणिजा सह 29, 101. संज्ञात० adj. 20, 179. भिन्नुभिः सह 63, 57. तत्कथासंस्तवा adj. 108, 72. अ० adj. mit Jmd unbekannt, fremd ÇĀK. 33, v. 1.

संस्तवन (wie eben) n. 1) *gemeinschaftliches —, gleichzeitiges Preisen* ĀÇV. ÇR. 1, 2, 23. 6, 10, 12. Comm. zu 1, 5, 36. ÇĀŃKH. zu KHĀND. UP. S. 74. — 2) *das Preisen, Loben* BHĀG. P. 8, 7, 34. देव० HARIV. 2628.

संस्तवानं (wie eben) UṅĀDIS. 2, 89. adj. = वाग्मिन् *beredt* UGĀVAL.

संस्तार (von स्तर् mit स्र्) m. = संस्तर *Streu, Lager*: शरावाकार० MĀRK. P. 60, 10. die Länge durch's Metrum bedingt.

संस्तारपङ्क्ति f. *ein best. Metrum* (12 + 8 + 8 + 12 Silben) RV. PRĀT. 16, 39. COLEBR. Misc. Ess. 2, 153. Ind. St. 8, 249.

संस्तावं (von स्तु mit सम्) m. 1) *Ort des gemeinsamen Lobgesangs* P. 3, 3, 31. AK. 3, 3, 34. ÇAT. Br. 14, 6, 41, 3. — 2) = संस्त्व *gemein-schaftlicher —, gleichzeitiger Preis*; am Ende eines adj. comp.: स्वर्गसं-स्तावं हि साम KHĀND. UP. 1, 8, 5. प्रतिष्ठार्संस्तावं (so ist zu verbinden) हि साम 7.

संस्तिर (von स्तर् mit सम्) f. *was nahe zusammenliegt*: *das Dichte oder das Nahe*: स संस्तिरो विष्टिः सं गृभायति RV. 1, 140, 7.

संस्तुत s. u. स्तु mit सम्. Davon nom. abstr. ०त्व n. *das Zusammen-gepriesenwerden* ÇĀŃKH. zu KHĀND. UP. S. 46.

संस्तुति (von स्तु mit सम्) f. *Preis, Lob* MBh. 6, 782 (pl.). ०निन्दा-भ्याम् 5, 1735. गीतसंस्तुतिवादित्रैः BHĀG. P. 3, 22, 28. श्रीविषमशालि० (obj.) KATHĀS. 123, 344. तुल्यनिन्दात्मसंस्तुति adj. *dem es gleich ist, ob man ihn tadelt oder lobt*, BHĀG. 14, 24. MBh. 1, 4600. 9, 2856.

संस्तुम् (स्तुम् mit सम्) s. स्तुम् mit सम्.

संस्तेभ (von स्तुम् mit सम्) m. *मरुतो संस्तेभः* (oder अर्कः) N. eines Sāman Ind. St. 3, 228, b. संस्तेभ n. desgl. 241, b.